

BABY-SITTER, GYERMEKMEGŐRZŐ

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

BABY-SITTER, GYERMEKMEGŐRZŐ

Feladatok és tevékenységek

A szó hallatán az emberek többsége főként fiatal lányokra gondol, akik pénzkereseti lehetőségképpen, átmeneti időre, gyakran nyelvtanulás- és gyakorlás céljából vállalják kisebb vagy nagyobb gyermekek megőrzését, felügyeletét és különféle szabadidős programokra kísérését belföldön vagy külföldön. Ilyen feladatokra főként lányok, nők vállalkoznak, és a foglalkozást átmeneti időre vállalják. Az átmeneti időszak vonatkozhat például egyetemista évekre, amikor még nincs más kereseti lehetőség, vagy munka, állás nélküli hónapokra munkatapasztalattal rendelkező középkorú nők esetében. Ez utóbbi helyzetben esetleg már a gyermekeik is felnőttek, ők maguk pedig szeretnek emberekkel, különösen gyermekekkel foglalkozni és még kiváló fizikai munkabírásuk van.

Kisgyermekek pesztrálását, dadusként való gondozását, ellátását, családokban betöltött aktív szerepvállalással irodalmi művekben is fellelhetjük. Emlékezzünk csak Shakespeare Rómeó és Júliájának dadusára, aki osztozik Júlia sorsával, aki csecsemő kora óta öltözteti, és akivel nagylány korában Júlia már gondolatait, problémáit is megosztja. Az Elfújta a szél című bestsellerben a néger dada szinte már családtagnak számított.

A dadus, a pesztonka, ha formálisan nem is, valójában mégis a család egyik fő szereplője volt. Manapság, amikor a családok hétköznapi életben oly sokféle szintéren zajlanak az események, ugyancsak nagy szükség mutatkozik arra, hogy a kisebb, önállóan nem közlekedő, magukat megbízhatóan ellátni nem tudó gyermekek felügyeletét a felnőtt családtagok sokirányú elfoglaltsága miatt megbízható, gyermekszerető emberek, ún. „baby-sitterek” segítsék.

Az elmúlt 8-10 évben megtörtént gazdasági változások a családok életkörülményeiben is többirányú változást hoztak. Sok családban a szülők egyre elfoglaltabbá válnak, esetleg vidéki, vagy külföldi kiküldetések is társulnak munkájukhoz. Gyermekeik gondozását, fejlődését, kisiskolás korban iskolán kívüli programjaik bonyolítását azonban szeretnék biztonságosan, zökkenőmentesen megoldani. A családok egy része inkább arra törekszik, hogy a hétvégéket és a hétköznapok késő esti óráit töltsék együtt családtagjaikkal, gyermekeikkel. Azokat a kisgyermeket, akik önállóan még nem közlekednek, az

óvodába, illetve az óvodából kíséni kell. A zenei, és a sportolási alkalmak lebonyolítása általában a délutáni órákban történik, amelyek szintén igénylik a felnőtt jelenlétét. Olyankor azonban a szülők többsége még dolgozik. Ha nincsenek segítséget vállaló nagyszülők a családban, vagy ha több szülő felváltva nem tud besegíteni egymás gyerekeinek programjába, akkor erre egy külső megbízható munkaerőt keresnek.

A baby-sitterek alkalmazása a családoknál a szülők megbízására történik. Ismeretségi körben keresnek, vagy gyermekmegőrzésre szakosodott munkaerő-közvetőhöz fordulnak a családok, ha a hétköznapi bizonyos szakaszaira bölcsődés vagy óvoda korú gyermekeik kísérésére, gondozására, a velük való foglalkozásra alkalmas személyt keresnek. Magyarországon jelenleg még nincs egységes megállapodás, elvárás a gyermek-felügyeleti munka betöltésének szakképesítésére vonatkozóan. A szülőktől, mint megbízóktól függ, hogy milyen előfeltételek esetén vesznek igénybe ilyen gyermekmegőrzési szolgáltatást, amelynek tartalma - a leggyakoribb gondozási, felügyeleti tevékenységen túlmenően - a legkülönbözőbb keretek között mozoghat.

Más családok külföldi kiküldetésük idejére keresnek baby-sittert gyermekeik felügyeletének, gondozásának ellátására. Ilyenkor többféle szolgáltatást várnak el a baby-sittertől, aki hónapokig, esetleg 1-2 évig is együtt él a családdal. Az adott ország nyelvének, szokásainak ismeretével, gyakorta a háztartási teendők ellátásával kiegészülnek a baby-sittertől elvárt gyermekgondozási és nevelési teendők köre. Több fiatal számolt már be arról, hogy annyira bevonódik a gyermekkel kapcsolatos feladatokon, problémákon keresztül a gyermek mindennapi életébe, hogy gondolati szinten is a gyerek társává válik, szinte még a szülőnél is mélyebb kapcsolatba kerül vele. Megbízásának végeztével ezért gyerekeknek és baby-sitternek egyaránt sokszor nehéz az elválás.

A baby-sitter munkáját hivatalosan ma Magyarországon nem tekintik önálló foglalkozásnak, ezért államilag elismert képzés sem kapcsolódik hozzá. A munkához azonban fokozott felelősségvállalás tartozik, hiszen a szülők távollétükben, a megállapodás szerinti időtartamra, teljesen rábízják a baby-sitterre gyermeküket, gyermekeiket. A gyermekre felügyelő személytől elvárt követelmények között kiköthetik, hogy rendelkezzen középfokú szakképesítést nyújtó speciális tanfolyami képzéssel.

Sok fiatal néhány évre, átmenetileg vállalja a gyermekmegőrzési munkát. Egyesek középiskolás éveik után, amikor még nem döntöttek a pályaválasztás dolgában, mások átmeneti munkavégzésként életük bizonyos szakaszaiban. Kevesebben vannak azok, akik elköteleződést éreznek a baby-sitter munka iránt, és hosszabb távra terveznek. Aki baby-sitter munkakörben tartósan szeretne dolgozni, az kiegészítő egészségügyi, kommunikáció fejlesztési képzésben is részt vesz a tartós munkavégzés érdekében.

Mint ahogy már említettük, a baby-sittertől elvárt feladatok széles skálán mozoghatnak a szolgáltatást megrendelő családok helyzetétől, igényeitől függően.

Tekintsük át azokat a tevékenységeket, amelyek általánosságban mindig megjelennek a baby-sitter munkakörében.

Feladatai

- ◆ **Kapcsolatteremtés, megismerkedés a szülőkkel, a megbízóval.**

Az ismerkedés alapja lehet álláshirdetés, ismeretségi körben történő ajánlás, vagy állasközvetítő iroda által regisztrált és nyilvántartásba vett megbízói igénybejelentés. A család a megbízás előtt szeret alaposabban megismerkedni a gyermekére, vagy gyermekeire felügyelő személlyel. Természetesen az ilyen ismerkedések mindig szubjektívek, azonban léteznek olyan társas érintkezésbeli, kifejezésbeli és viselkedési íratlan szabályok, amelyek betartása elengedhetetlen a babysitter megbízatásának elnyeréséhez. Ilyenek a pontosság, ápoltság és esztétikus külső, figyelmes, nyitott magatartás. Fontos, hogy a megbízást adó család kissé megismerje a jelentkezőt, családi hátterét, esetleges korábbi jártasságát a gondozásban és az, hogy a szülőknek visszajelzésük legyen arról, hogy gyermekük elfogadja a leendő baby-sittert. A felnőttek közötti beszélgetés egyúttal a gyermekkel való ismerkedés folyamatának első lépése, amely a figyelmes szemlélő számára sok apró következtetés levonását is jelenti. Amennyiben Magyarországon élő külföldi család, vagy külföldi kiküldetésre készülő családtól jön a megbízás, fontos követelmény az adott idegen nyelv ismerete, a legalább is alapfokú nyelvtudás.

- ◆ **Információgyűjtés a feladatok elvégzéséhez.**

A gyermek felügyeletéhez és foglalkoztatásához hozzátartozik a család kötöttségeinek, szokásrendjének megismerése. Ha a megbízás külföldre irányul, illetve külföldi családtól származik itthoni gyermekfelügyeletre, akkor a jogi szabályozásra, oktatási rendszerre, a hétköznapi életvitelre vonatkozó ismeretekre is szükség van. A megbízás elvállalása előtt ajánlatos az ezekre vonatkozó keretekkel tisztában lennie a munkavállalónak.

- ◆ A gyermek életkorához igazodó ellátási és gondozási feladatok végzése.
Széles skálán helyezkednek el a gondozás lehetséges tevékenységei. Amennyiben a megbízás a hét bizonyos napjain meghatározott napi óraszámra vonatkozik, beleeshet étkezés, étkeztetés lebonyolítása, amelynél mindig az életkorhoz igazodnak a feladatok (étkezési feltételek biztosítása, közreműködés a konyhai feladatok ellátásában, bölcsődés korú gyermeknél például felügyelet az étkezés ideje alatt). Hat év alatti gyermekeknél előfordulhat, hogy a fürdetés lebonyolításával is megbízza a család. Ritkán, de előfordulhat, hogy betegségek kezdeti időszakában ápolja, felügyeli a gyermeket. Ilyenkor a gondozási feladatokhoz hozzátartozik, hogy felismerje a fertőzőes betegségeket és alkalmazza az ilyenkor kötelező egészségügyi előírásokat. Ugyancsak elvárás, hogy felismerje a sürgősségi ellátást igénylő helyzeteket, és tudjon elsősegélyt nyújtani.
- ◆ Foglalkoztatási és szervezési teendők ellátása a gyermek napirendjéhez kapcsolódóan.
Szabadban vagy a lakásban közreműködik a gyermek játékában, aktívan foglalkoztatja és/vagy kíséri, felügyeli a szabadban való mozgását, játéktevékenységét. Segítséget nyújthat öltözködésben is. Mindemellett ügyel a balesetek megelőzésére is. Közreműködik a gyermek környezetének gondozásában, a gyermek önkiszolgáló munkára, a környezet megóvására szoktatásában. A babysitter akkor számíthat tartósabb foglalkoztatásra, ha a családban érvényesülő normáknak megfelelően segíti elő a gyermekek társas érintkezésbeli, viselkedésbeli fejlődési folyamatát.
- ◆ Takarítási feladatok elvégzése is beletartozhat munkakörébe. A tevékenységek köre ugyancsak függ a felügyelt, gondozott gyermek életkorától (beletartozhat a gyermek eszközeinek tisztántartása, a játszó helyiségek kitakarítása).

Munkakapcsolatai

A gyermek felügyelete, foglalkoztatása és gondozása során sokféle foglalkozású emberrel kerülhet kapcsolatba, így:

- ◆ orvossal,
- ◆ óvónővel, pedagógussal,
- ◆ sport edzővel,
- ◆ különböző hatóságokkal (rendőrség, mentők, követség)
- ◆ család barátjaival, ismerőseivel.

Alkalmazott anyagok, eszközök:

- ◆ elektromos háztartási eszközök,
- ◆ háztartási tisztító anyagok, eszközök
- ◆ konyhai eszközök és berendezések,
- ◆ irodatechnikai berendezések (telefon, fax, fénymásoló-gép, számítógép)
- ◆ íróeszközök,
- ◆ híradástechnikai eszközök (magnó, videó lejátszó)
- ◆ dekorációs anyagok, kellékek.

Munkakörülmények

A gyermekfelügyelő, gondozói munka sokféle változatos feladat végzését jelenti, s ennek megfelelően sokféle helyszínhez kapcsolódhat. A foglalkoztatás helyszíne általában belső, a család lakóhelye és annak környéke, játszótér, az óvoda vagy az iskola környezete. A munka időtartamában, gyakoriságában nagy eltérések lehetnek. A baby-sitter dolgozhat napi 4-5 órában, vagy bizonyos napokon néhány órányi időtartamban. Megbízatása vonatkozhat utcai, intézményből (bölcsőde, óvoda, iskola) lakóhelyre kísérésre.

Érdeklődés

Az olyan beállítottságú emberek számára lehet vonzó a baby-sitter munkája, akik szeretnek emberekkel, különösképpen gyermekekkel foglalkozni, szívesen törődnek másokkal, segítőkészek, gyermekszeretők. Mindazok, akik számára fontosak a személyes kapcsolatok, a munkában együttműködők és a középiskolai tantárgyak közül szívesen tanulják a pszichológiát, egészségtant és háztartástant, örömeiket lelik majd a baby-sitter gyermekgondozási, felügyeleti munkáinak ellátásában akár belföldön, akár külföldön.

Követelmények

A gyerekek körüli összetett és sokféle feladat ellátásához fontosak az ép érzékszervek, a hallás, látás, a színek közötti megkülönböztetés képessége, a tapintás. A gyerekeket jellemző mozgékonyság miatt fontos a jó állóképesség, és elengedhetetlen a végtagok egészséges működése.

Mentális és viselkedésbeli követelmények

A gyerekek szeretete nélkülözhetetlen ebben a foglalkozásban. Előnyt jelent, ha a gyermekmegőrzésre vállalkozó fiatal családjában, barátai között már szerzett némi gondozási jártasságot. Ezt azonban a megbízók nem szokták követelményként megszabni, hiszen a kellő figyelem és türelem, amelyhez az elengedhetetlen empátia is hozzátartozik pótolhatja a hiányzó tapasztalatot. Mindezekhez nyugodt és barátságos magatartásformát várnak el a baby-sittertől.

A gyerekek környezetében bármikor történhetnek váratlan események, fordulatok, amikre nem lehet előre felkészülni. Szükséges viszont, hogy a baby-sitter rendelkezzen megfelelő elsősegély-nyújtási és betegápolási alapismeretekkel és felkészült legyen a balesetek megelőzéséhez és elhárításához is. Amennyiben nem egy gyermekre, hanem testvérpárra kell felügyelnie, gyakrabban fordulhatnak elő balesetveszélyes helyzetek. Ilyenkor fokozott figyelemmegosztásra van szükség és gyors helyzetfelismerő képességre, reakciókra.

A szülők a gondozáson és felügyeleten kívül többnyire elvárják a baby-sittertől, hogy ügyesen le tudja kötni a gyermek(ek) figyelmét, azaz aktívan foglalkoztassa őket. Fontos tehát, hogy a baby-sitter szociális érdeklődésén felül kreatív is legyen, hiszen találékonyságával tudja követni a gyermekek ötletvilágát. Ez természetesen nem csak a szülők által megfogalmazott elvárás, hanem a munka természetes velejárója is. Az egészséges, jó humor segítheti sokszor összetett munkájában. A bevezetőben már említettük, hogy a tartós megbízatás alapvetően a gyermekkel és a családdal kialakított jó kapcsolattól függ.

Külső megjelenésében fontos a gondozottság és az esztétikus öltözet, hiszen nem csak kommunikációs és beszédmintájával hat a kisgyermek fejlődésére, hanem külső megjelenésén keresztül is.

Fokozott mértékű felelősségvállalás terheli a felügyelet, a gondozás és foglalkoztatás szinte valamennyi tevékenységében, amelyről egy pillanatig sem szabad megfeledkeznie, hiszen a szülők a megállapodás szerinti időtartamra teljesen rábizzák gyermeküket, illetve gyermekeiket.

Szakképzés

Ahogy már korábban említettük, a szakma iránt ma Magyarországon nem fogalmaznak meg kereteket, még nem tekintik ezt a tevékenységet kultúránk részének.

Általános iskolai végzettséggel is be lehet tölteni a baby-sitter munkakört, azonban a biztosabb, tartós munkavállalásra és külföldi munkavégzésre azok számíthatnak, akik rendelkeznek érettséggel és alapfokú nyelvismerettel.

Baby-sitter képzést indíthat bármilyen képző intézmény, amely rendelkezik oktatási programmal és elfogadott szakértőkkel a képzés lefolytatásához és ezek birtokában az adott megyei munkaügyi központtól ún. tanúsítványt szerez. Az eddigi gyakorlat azonban azt mutatja, hogy a munkaügyi központok nem kötnek szerződést baby-sitter képzést indító

képző intézménnyel, amely alapján az abban résztvevők képzési költségét a munkaügyi szervezet átvállalná.

A képzés önköltségesen végezhető el.

Időtartama általában: 180 óra, a teljesített vizsgák után: okleveles baby-sitter képesítés szerezhető.

A képzés tehát nem szerepel az országos szakképesítések között; munkaköri képesítést nyújtó képzés.

Felvételi követelmény: általános iskolai végzettség, alkalmassági beszélgetés (esetenként teszt). Felvételnél előnyt jelent az érettségi.

Amennyiben külföldön élő családhoz keresnek gyermekmegőrző személyt, fontos a nyelvtudás megléte, amelyet felvételi beszélgetés keretében mérnek fel.

Az oktatott főbb modulok:

- ◆ nevelési, fejlődés-lélektani alapismeretek (gyermekgyógyászat, csecsemőgondozás, korcsoportonkénti foglalkoztatás),
- ◆ munkajogi ismeretek,
- ◆ személyi, gondozási ismeretek,
- ◆ elsősegély.

A tanfolyamok tematikájába gyakran beépítik az: illetant, beszédtechnikát, pszichológiát, munkaerő-piaci felkészítést.

A képzést követően szóbeli és gyakorlati vizsgát tesznek a résztvevők.

A képzés gyakorlati része óvodai szakemberek által vezetett szerződött óvodákban folyik; a gondozási ismeretek és a szervezői tevékenység gyakorlására irányul.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatók. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

A baby-sitter, gyermekmegőrző foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Készült 2002-ben. Aktualizálva 2008-ban az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával.

A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.